
ДЕЯКІ АСПЕКТИ ЗАКОНОДАВЧОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Бойко Юлія Вікторівна,
*аспірантка кафедри конституційного,
адміністративного та міжнародного
права Маріупольського державного
гуманітарного університету*

15 липня 1997 року Верховна Рада України без застережень ратифікувала Європейську Хартію місцевого самоврядування. Це означає, що Україна як держава-член Ради Європи взяла на себе зобов'язання дотримуватися положень Європейської Хартії місцевого самоврядування в повному обсязі. За існуючою практикою, Рада Європи постійно відслідковує стан дотримання країнами-членами взятих на себе зобов'язань. Так, 8-ою сесією Конгресу місцевих та регіональних влад Європи 9 листопада 2001 року розглянуто та ухвалено Резолюцію 123 (2001) та Рекомендацію 102 (2001) щодо місцевої і регіональної демократії в Україні.

У цих досить критичних за змістом документах, зокрема, відзначалося наявність законодавчого дефіциту у сфері місцевого самоврядування; наголошувалося на необхідності дотримання Україною положень Європейської Хартії місцевого самоврядування; здійснення розподілу повноважень між органами державної влади та місцевого самоврядування, налагодження ефективного співробітництва між ними тощо.

У науковій літературі України з цього приводу неодноразово наголошувалося, що «політика місцевого і регіонального розвитку має базуватися на загальноєвропейських стандартах і засадах: децентралізації державного управління, деконцентрації владних повноважень, партнерства і кооперації зусиль місцевих органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, концентрації і

раціонального використання ресурсного забезпечення, субсидіарності щодо надання державних і громадських послуг населенню»[1, 271-285].

Це зумовлює необхідність гармонізації законодавства України із законодавством країн – членів ЄС, на чому наголошується в конституційно-правовій літературі[2,131-135], а також реалізації в Україні принципів, вироблених практикою функціонування місцевого самоврядування в цих державах. Ці принципи у найповнішому вигляді знайшли своє відображення в Європейській хартії місцевого самоврядування, проблеми реалізації норм якої в Україні виникли відразу ж після ратифікації її Верховною Радою України.

Подальший розвиток місцевої та регіональної демократії, сприятиме більш активному здійсненню пріоритетного курсу інтеграції України до євроатлантичних структур. Одним із ключових факторів, що зумовлює необхідність прискорення реформування системи місцевого самоврядування слід назвати євроінтеграційну політику нашої країни. Важко не погодитись із твердженням міністра іноземних справ України Арсенія Яценюка, що європейська перспектива для України – це не вибір українських політиків, а вибір українського народу, і питання європейської інтеграції не є питанням для дискусії в Україні. «ЄС почне переговори з Україною тоді, коли ми дійсно станемо цікавими один одному: коли Україна стане сильною, коли в Україні, нарешті, сформується демократичні інститути, коли пройде економічна, соціальна і політична реформа. Тобто тоді, коли ми станемо майже однаковими по мірі розвитку», - підкреслив А.Яценюк [3].

Наразі євроінтеграційна політика нашої держави значною мірою залежить від реалізації «Плану дій Україна – ЄС» – допоміжної технічної угоди, укладеної у 2005 році на трирічний термін. Повнота та якість виконання Україною взятих на себе зобов'язань у рамках цієї угоди визначають можливість укладання і характер нового базового договору між Україною та Європейським Союзом. Проте дотепер нереалізованим залишається такий пункт «Плану дій Україна – ЄС» як продовження адміністративної реформи та посилення місцевого самоврядування. Отже, укладання Україною нового, «поширеного» базового договору з Європейським Союзом вочевидь залежить від повноти реалізації реформи місцевого самоврядування. З другого боку, у рамках політики євроінтеграції Україна намагається у процесі проведення реформи місцевого самоврядування запровадити прогресивні європейські стандарти як надання публічних послуг членам територіальних громад, так і системи управління місцевими справами[4].

У Комітеті Верховної Ради України з питань державного будівництва, регіональної політики та місцевого самоврядування опрацьовується ряд законопроектів. Необхідність їхнього прийняття впливає з Конституції України, потреб суспільства, зобов'язань перед ЄС, Радою Європи, Коаліційної угоди. Значна частина законопроектів стосується удосконалення правового врегулювання діяльності місцевого самоврядування, а саме: «Про місцевий референдум», «Про статус сільських, селищних, міських голів», «Про внесення змін до Закону України «Про вибори депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів (щодо удосконалення пропорційної виборчої системи)», «Про гарантії виборчих прав громадян» тощо.

Певний час вважалося, що єдиною стратегією розвитку вітчизняного самоврядування має бути Конституція України. Зволікання з визначенням стратегії призвело до того, що розвиток місцевого самоврядування випередив розвиток законодавства. На даний момент в Україні актуально не тільки прийняття нової редакції профільного Закону «Про місцеве самоврядування», але й внесення змін до Конституції України:

- визначення засад адміністративно-територіального устрою України, правового статусу і рівнів адміністративно-територіальних одиниць, спрощення системи адміністративно-територіального устрою, чіткого окреслення меж адміністративно-територіальних одиниць тощо;

- розмежування поняття «повноваження виконавчої влади (органу виконавчої влади)» і «повноваження місцевого самоврядування».

- перегляд статусу територіальної громади як суб'єкта місцевого самоврядування первинного рівня. Закон повинен чітко визначити предмет відання та повноваження територіальних громад, у тому числі виключні.

- перегляд повноважень представницьких органів місцевого самоврядування та їх виконавчих органів. Повноваження – як загальні, так і виключні – мають бути чітко визначені та відокремлені за рівнями. Обсяг власних повноважень потрібно максимально збільшити порівняно з делегованими повноваженнями;

- утворення районними і обласними радами власних виконавчих органів, що, своєю чергою, потребуватиме трансформації статусу місцевих органів виконавчої влади – перетворення цих органів загальної компетенції в контрольно-наглядові органи в системі виконавчої влади шляхом вилучення у них та передачі відповідним районним і обласним радам та їх виконавчим органам функцій і повноважень організаційно-господарського характеру.

Література:

1. Пухтинський М., Толстоухов А. Нова парадигма місцевого і регіонального розвитку/ М. Пухтинський, А. Толстоухов// Муніципальний рух: новий етап розвитку. Матеріали VII Всеукраїнських муніципальних слухань «Муніципальний рух в Україні – 10 років розвитку» (6 – 8 вересня 2001р., м. Бердянськ). – К.: Логос, 2002. – С.271-285.- 277с.

2. Журавський В.С. Концепція гармонізації законодавства України із законодавством держав – членів ЄС/В.С. Журавський// Правова держава: Щорічник наукових праць Інституту держави і права ім. В.М. Корецького НАН України. Вип.13. – К., 2002. – 584с.

3. Яценюк А. Моя задача - сделать Украину такой, чтобы Евросоюз сам пригласил ее к себе [Електронний ресурс] /А. Яценюк// Итерфакс Украина от 14.11.2009. – Режим доступу: <http://www.interfax.com.ua/rus/pol/24903/>

4. Сергій Чикурлій. Деякі концептуальні напрями проведення реформи місцевого самоврядування в Україні[Електронний ресурс]/ Сергій Чикурлій// Економічний часопис-XXI №7-8, 2007. - Режим доступу: <http://soskin.info/ea.php?pokazold=200712&n=7-8&y=2007>